

TÜRKİYE'DE IBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA İÇERİĞİ

*(IBDP (International Baccalaureate Diploma Programme) in Turkey
and its Geography Content)*

Dr. Murat ATEŞ

ÖZET

Sınırların giderek ortadan kalktığı, kültür ve toplumların birbirleri ile çok daha fazla iletişim halinde olduğu günümüz dünyasında, küreselleşme dediğimiz bu değişim, dünyamızda yaşayan insanları da küresel birer vatandaşa olmaya yönlendirmektedir. Küresel vatandaşlığın gereği olarak insanlar eğitim alanında da yaşadıkları dünyanın imkânlarından daha nitelikli yararlanabilmek adına bir arayış içerisinde. Bu arayış neticesinde, günümüzde dünyanın birçok ülkesinde ortak olarak uygulanan, uluslar arası nitelikte eğitim organizasyonları ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde bu bağlamda uygulanan uluslar arası programlar oldukça yenidir. Bu uluslar arası programlardan biri olan Uluslar Arası Bakalorya Diploma Programı (IBDP) ülkemizde 16 yıldır uygulanmakta olan ve eğitim camiasında çok fazla bilinmeyen bir programdır. Bu araştırmada IBDP'nin ne olduğu ve ülkemizdeki uygulaması ele alınarak coğrafya ders içeriği ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmamızda eğitimcilere, gerek uluslar arası eğitim, gerekse bu bağlamda coğrafyanın uluslar arası eğitimdeki yeri ile ilgili farklı bir bakış açısı kazandırmak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: IB, IBDP, Coğrafya, Uluslar arası eğitim.

ABSTRACT

The change we call globalisation has been diverting people living in our planet to be the global citizens in today's world in which borders are gradually disappearing and communities are much more interconnected with each other. People are searching for more qualified benefiting from education as a need of global citizenship. International education organizations which are commonly practiced in many countries came out as a result of that search.

International programs that are being practiced in our country in this context are so new. International Baccalaureate Diploma Programme (IBDP) is one of the international programs in our contry and is not well known among

the education society. This research is putting forward the contents of geography courses by explaining what IBDP is and its implementation in our country. In our study, a different perspective on both international education and place of Geography in this context is aimed to be given to educators.

Key words: *IB, IBDP, Geography, International education.*

GİRİŞ

Eğitim, bireylere yaşam boyu hizmet sunan bir süreç olup toplumların ekonomik, sosyal, kültürel ve politik gelişmelerini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, eğitimin çağdaş gelişmeler doğrultusunda, toplumun ve bireylerin gereksinimlerine yanıt verecek biçimde düzenlenmesi tüm dünya ülkelerinin en önemli öncelikleri arasında yer almaktadır. Çünkü toplumdaki insan kaynaklarının çağdaş bilim ve teknolojinin, toplumun ve çalışma yaşamının gereklerine uygun niteliklerde yetiştirilmesi, ancak nitelikli bir eğitimle olanaklıdır (Gültekin, Anagün, 2006).

İçinde yaşadığımız son yüz yılda dünya çok hızlı bir şekilde değişmektedir. Bu değişim ve dönüşümlerin temelinde, evrensel olarak, çeşitli sosyo-ekonomik gelişmeler ile bilim ve teknoloji alanında o zamana kadar görülmemiş hızlı ve kapsamlı değişimler yatmaktadır. Sözü edilen bu gelişmeler sonucunda tüm dünyada büyük bir bilgi patlaması olmuş, son otuz kırk yıl içerisinde üretilen bilgi, insanlık tarihinin daha önceki dönemlerinde üretilen toplam bilgi kadar olmuştur (Gedikoğlu, 2005). Günümüzde bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler, kitle iletişim araçlarının yaygın olarak kullanılması ve ulaşım alanındaki baş döndürücü gelişmeler bir yandan uluslar arası ilişkilerin giderek artmasına diğer yandan çok hızlı toplumsal değişimlere yol açmaktadır (Demirel, 1996).

Dünyada demokratikleşme, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve liberalizm gibi kavramların ortak değerler olarak önem kazandığı; mal ve finans piyasalarının, bilgi ve teknolojinin ülke sınırlarını aştığı; ekonomik, siyasal ve kültürel bir küreselleşmeye doğru gidilmektedir (DPT, 1995). 1970'li yılların sonunda, finans piyasalarındaki serbestleşme ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle başlayan, dış ticaretteki serbestleşme, teknolojik gelişmelerle ivme kazanan

*TÜRKİYE'DE IBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA
İÇERİĞİ*

küreselleşme süreci, son yıllarda sosyal ve kültürel alanlarda da belirleyici olmaya başlamıştır. (DPT, 2000). İnsan ve toplumların yeryüzünde olup bitenlerden giderek daha çok haberdar olmaları, birbirlerinin eylem ve deneyimlerinden etkilenmeleri, bunları paylaşmaları ve yaymaları ile ortaya çıkan küreselleşme süreci her ne kadar yeni bir kavram olsa da halen devam etmekte olan bir süreç olması yönüyle önemlidir (Balay, 2004). Dünyada farklı coğrafyalarda yaşayan ve farklı kültürlerle sahip olan insanlar artık birçok alanda bir paylaşım içerisinde. Toulmin'e (1999; 906) göre insanlar ve toplumlar artık gittikçe artan ve ülke sınırlarını dahi aşan birçok faaliyet içerisinde. Günümüzde ticaret, sermaye, iletişim, spor, sanat ve özellikle de eğitim, ülke sınırlarını aşan bir niteliğe kavuşmuştur.

Küreselleşme ile birlikte günümüzde yaygın olarak kullanılmaya başlayan "uluslar arası eğitim" kavramı bir yüzyıl boyunca varlığını sürdüren bir kavramdır (Walker, 2002). Dünyada bu kavramın varlığı Sokrates'ten Montaigne'ye kadar devam edegelmiştir (Walker, 1998; Wilkinson, 1998), ancak kavramsal olarak henüz tutarlı ve tek bir anlama kavuşmamıştır. Günümüze en yakın dönem olarak uluslar arası eğitim kavramı ilk defa 15 yıl önce aslında çokta yaygın olmadığı bir dönemde belirtilmiştir (Hayden ve Thompson, 1995). Şu anda "Uluslar Arası Eğitim" (Gunesch, 2004) veya bu bağlamda kullanılan "Uluslar Arası" kavramı ile ilgili geniş bir literatür bulunmamaktadır (McDonald, 2002). Bu ifade üzerindeki anlaşmazlık ve belirsizlikler kısmen, yapılan yorumlara dayanmaktadır. Bu birazda kullanılmakta olan "Uluslar Arası" ifadesi üzerinde ortaya çıkmaktadır. Uluslar Arası Bakalorya Organizasyonu'ndan (IBO) McKenzie (1998) bu kavramı beş farklı bileşeni ile ifade etmiştir: sabık ulusal, ulusal olmayan, çok uluslu, uluslar arası, uluslar ötesi. İfade genel olarak "iki veya daha fazla ülke arasında" anlamı taşır (Fraser ve Brickman, 1968; Rizvi, 2000) ve bu ilişkide hiçbir milletin baskın olmaması gerekir (Leach, 1969). Bu ifadenin anlamı her ne kadar gerekçeleri ve amaçları ile yakından bağlantılı olsa da anlam olarak McKenzie'nin "Bütün eğitimcilerin bilgi ve tutumlar bakımından uluslar arası bir uyumu amaçlayarak çalışması" olarak ifade ettiği ulus ötesi kavramı ile benzerlik taşımaktadır (Huse'n ve Postlethwaite, 1985; 260). Farklı bir açıdan bakıldığında bu kavramı: "ülkeler arasında köprüler inşa etme" arayışı olarak da özetleyebiliriz (McKenzie, 1998; 244).

Günümüz dünyasında uluslar arası eğitim dendiğinde, sadece uluslar arasında hareket eden, mukim olmayan öğrencilere yönelik olarak bu nitelikteki uluslar arası okullarda verilen eğitim akla gelmemelidir (Walker, 2002). Sınıflandırma yaptığımızda günümüzde uluslar arası bir eğitim sistemi olarak algılanan en yaygın sistemlerden birisi olan Uluslar Arası Bakalorya Sistemine akredite olmuş okullardan sadece beşte birinin “Uluslar Arası Okul” niteliğinde olduğu düşünülürse, bu durum daha açık anlaşılabilir (Hill, 2005). Günümüzde Uluslar arası müfredata sahip IPC (Uluslar Arası İlköğretim Müfredatı), IBO (Uluslar Arası Bakalorya Organizasyonu) programları ve IGCSE (Ortaöğretim Uluslar Arası Genel Sertifika Programı) gibi programlar daha çok özel ve devlet okulu niteliğindeki ulusal okullarda sunulmaktadır.

Uluslar arası eğitimlerde bireyin gelişimini ele alan iki yönlü bir yaklaşım vardır. Birbirini dışlamayan bu yaklaşımlardan birincisi “yukarıdan aşağıya”, ikincisi ise “aşağıdan yukarıya” yaklaşımıdır. Yukarıdan aşağıya yaklaşımı ile öğrencilerin büyük problemlere çözüm üretebilmesi, aşağıdan yukarı yaklaşımı ile de öğrencilerin bireysel gelişimleri ön planda tutulur (James, 2005).

Küreselleşmenin getirilerinden birisi olarak eğitim alanında da sınırların artık ortadan kalkmaya başladığı dünyamızda birçok ülkede yukarıda kavramsal olarak ele aldığımız uluslar arası eğitim bağlamında birçok çalışma yürütülmektedir. Bu kapsamda ülkemizde de son yıllarda özellikle batılı ülkelerle eğitim alanında, gerek Avrupa Birliği bağlamında, gerekse uluslar arası eğitim kapsamında birçok gelişme yaşanmaktadır. Günümüzde birçok Türk genci, farklı düşüncelerle eğitimlerinin bir kısmını yurtdışında tamamlamak üzere dünyanın farklı coğrafyalarında bulunan ülkelere gitmekte veya ülkemizde uluslar arası bağlantılara sahip programları takip eden lise veya üniversiteleri tercih etmektedir.

Bu çalışmamızda ülkemizde ilk olarak 1994 yılında bir özel lisede uygulanmaya başlayan (Onur, 2008) ve günümüzde devlet ve özel olarak toplam 25 lisemizde uygulanmakta olan (www.ibo.org) IBDP (Uluslar Arası Bakalorya Diploma Programı) ile ilgili genel bir değerlendirme yapılması, bu program müfredatında yer alan coğrafya içeriğinin incelenmesi hedeflenmiştir. Konuyla ilgili olarak ülkemizde akademik alanda bir çalışmaya ulaşılamadığı için IBO (Uluslar Arası Bakalorya

*TÜRKİYE'DE IBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA
İÇERİĞİ*

Organizasyonu) üyeliği bulunan ve bu programı uygulamakta olan okullardan biri olarak Özel Acarkent Doğa Lisesi IB koordinatörlüğü ile yaptığımız mülakatlar ve IBO (Uluslar Arası Bakalorya Organizasyonu) web sitesinde yer alan bilgiler yol gösterici olmuştur.

IBDP Nedir?

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu tarafından hayata geçirilen Uluslararası Bakalorya Eğitim Programı (IBEP) , merkezi Cenevre'de bulunan Uluslararası Bakalorya (IB) tarafından uygulanan ve üç yaş grubundaki öğrencilere sunulan uluslar arası bir eğitim programıdır. 1976 yılına kadar da United Nations Education Service and Cultural Organization (UNESCO) ve 20th Century Fund ve Ford Foundation tarafından finanse edilmiştir. Uluslar Arası Bakalorya Organizasyonu (IBO)'nun, New York, Buenos Aires ve Singapur'da bölge ofisleri ve İngiltere Cardiff'te Öğretim Program Düzenleme ve Değerlendirme Merkezi bulunmaktadır.

IBO hazırladığı programlarla ilk önceleri özellikle 2. dünya savaşı sonrası Avrupa'da sayıları hızla artan diplomatlar ve uluslar arası işlerde çalışan insanların çocuklarını hedef grup olarak seçmiştir. Bunda sıklıkla ülke değiştiren ve adaptasyon problemi çeken bu gruptaki çocukların uluslar arası bir standartta, özel bir program dâhilinde, gittikleri ülke fark etmeksizin eğitim alabilmeleri öncelikli düşünce olmuştur. O günden bu güne gelişerek büyüyen bu organizasyon, günümüzde dünyanın 139 ülkesinde, akredite olmuş 3072 okulda toplam 876000'den fazla IB öğrencisine sahiptir (www.ibo.org). Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen diplomanın haricinde, öğrencilere uluslararası geçerliliği olan bir diploma kazandıran IB, uygulandığı ülkelerin kendi eğitim gereksinimlerine göre değişikliklere olanak tanıyarak uyarlanabilen bir program olup, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da resmen tanınmaktadır. IB Programı içerisinde üç ayrı yaş grubuna yönelik farklı programlar uygulanmaktadır:

- İlk Yıllar Programı (PYP): 3-12 Yaş grubu.
- Orta Yıllar Programı (MYP): 11-16 Yaş grubu.
- Diploma Programı (DP): 16-19 Yaş grubu.

Uluslar Arası Bakalorya Diploma Programı (IBDP), 16–19 yaş arası öğrenciler için hazırlanmış, geniş kapsamlı, üniversite öncesi iki yıllık bir programdır. İngilizce, Fransızca ve İspanyolca dillerinden birisi

ile verilen bu program, günümüzde dünya çapında akademik güvenilirliğin ve entelektüel düşüncenin bir simgesi olmuştur. Programdan mezun olan öğrenciler dünya çapındaki birçok seçkin üniversiteye kabul edilebilme olanağına sahip olmaktadır (IB, 2007). Bu programı seçen yüksek motivasyonlu lise öğrencileri bitirme sınavları sonunda uluslararası geçerliliği olan IB Diploması'nı alırlar.

Hill (2007; 27) Uluslar Arası Diploma Programı (IBDP)'nin başlangıcında şöyle demektedir: "IBDP'nin, uluslar arası okulların deneyimli öğretmenlerinden oluşan bir grup tarafından yapılan ilk tanımı; 'huzurlu bir dünya için 2. dünya savaşı sonrası idealizmi' ifadesine karşılık gelmektedir". IBO'nun ilk genel müdürü olan Alec Peterson, IBDP'nin kuruluş yıllarını anlatırken, süreçlerin içerikten daha önemli olduğuna karar vererek, bilgi edinmeyi amaçlamak yerine, IBDP'nin tasarımında düşüncenin geliştirilmesine öncelik verdiğini vurgular (Peterson, 1987)

IBO'nun temel amaçlarından biri öğrencilere geniş kapsamlı bir eğitim sunmak, coğrafi ve kültürel hareketliliği kolaylaştırmak, benzer akademik programlar arasında uluslararası anlayışı geliştirmektir. Uluslar Arası Diploma Programı, kültürler-arası anlayış ve saygı vasıtasıyla daha güzel ve daha barış dolu bir dünya yaratmak için sorgulayan, bilgili ve duyarlı gençler yetiştirmeyi hedefler.

Uluslar Arası Bakalorya Diploma Programı (IBDP) ülkemizde, Uluslar Arası Bakalorya Organizasyonu (IBO)'nun öne sürdüğü kriterleri tamamlayarak akredite olmuş olan 25 lisede uygulanmaktadır. Bunlar:

1. Ahmet Ulusoy Koleji, Ankara
2. Aka Okulları, İstanbul
3. Amerikan Koleji, İzmir
4. Bilkent Laboratory & International School, Ankara
5. British International School, İstanbul
6. Doga Koleji Eğitim Kurumları, İstanbul
7. Enka Okulları, İstanbul
8. Eyüboğlu Lisesi, İstanbul
9. İTÜ Geliştirme Vakfı Özel Ekrem Elginkan Lisesi, İstanbul
10. İhsan Doğramacı Vakfı Özel Bilkent Erzurum Laboratuvar Lisesi, Erzurum
11. İstanbul International Community School, İstanbul

**TÜRKİYE'DE IBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA
İÇERİĞİ**

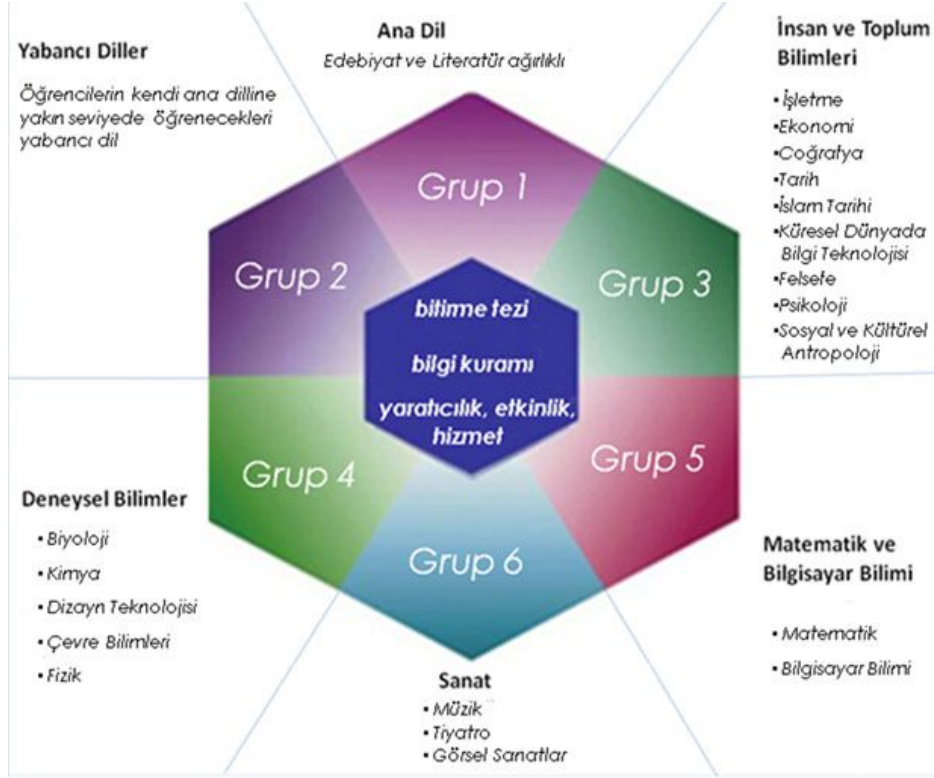
12. İstanbul Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi, İstanbul
13. Koç Okulları, İstanbul
14. Kültür Lisesi, İstanbul
15. Kültür 2000 Koleji, İstanbul
16. MEF Okulları, İstanbul
17. Marmara Lisesi, İstanbul
18. Privatschule Der Deutschen Botschalf Ankara, Ankara
19. TED Ankara Koleji Vakfı Lisesi, Ankara
20. TED Bursa Koleji, Bursa
21. TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi, Kocaeli
22. Tarsus Amerikan Lisesi, Mersin
23. Yüce Okulları, Ankara
24. Yüzyıl Işıl Lisesi, İstanbul
25. Özel Bilkent Lisesi, Ankara okullarıdır (www.ibo.org).

IBDP İçeriği

Uluslar Arası Bakalorya Diploma Programının (IBDP) temelinde altı ders bir altıgen modeli etrafına dağıtılmıştır. Öğrencilerin iki yıl boyunca bu altı ders grubundan seçilen derslerle beraber bu derslerin merkezinde bulunan, Bitirme Tezi (EE), Bilgi Kuramı (TOK) ve Yaratıcılık-Etkinlik-Sosyal Hizmet (CAS) çalışmalarını başarı ile tamamlamaları gerekmektedir.

İki yıllık bir süreçten oluşan bu program ülkemizde, öngörülen yaş grubuna denk gelen, 11. ve 12 sınıftaki öğrencilere uygulanmaktadır. Uygulamayla ilgili olarak, öğrencilerin bu programa alınmasında yetki okullarda bulunan IB koordinatörlerindedir. Ülkemizde genelde İngilizce olarak uygulanan bu programda öğrencilerin iki yıl içerisinde geçeceği süreçler şunlardır:

- Öğrenciler, üç tanesi ileri seviyede ve üç de standart seviyede olmak üzere altı bölümden toplam altı adet ders almalıdır. İleri seviye derslerin(HL) toplamı 240, standart seviye (SL) derslerin toplamı ise 150 saat olmalıdır.

Kaynak: www.dogakoleji.com

• Öğrenciler, 100 saatlik Bilgi Kuramı (TOK) dersini başarıyla tamamlayarak ve 1000–1500 sözcüklü bir ödev ile 10 dakikalık bir sunum yapmak zorundadırlar.

• Öğrenciler, Yaratıcılık-Etkinlik-Sosyal Hizmet (CAS) çalışmasında yer almak ve iki yıl içinde 150 saatini bu çalışmaya ayırmak zorundadır.

• Öğrenciler, kendilerinin belirlediği bir konu ya da bir araştırma sorusu üzerine, yine kendilerinin planladığı ve yürüttüğü 4.000 sözcükten oluşan bir bitirme tezi (Extended Essay) hazırlamalı ve sunmalıdırlar.

IBDP Coğrafya Ders İçeriği

IBDP öğrencilerinin seçebileceği coğrafya dersi IBDP'de 3. Grupta yer alan "İnsan ve Toplum Bilimleri" kısmında yer bulan bir müfredata sahiptir. Bu grupta yer alan derslerin genel amaçları şunlardır:

- İnsan deneyimi ve davranışı; fiziki, siyasi, ekonomik ve sosyal ortamlar; sosyal ve kültürel kurumların tarihi ve gelişimi alanlarında sistematik ve eleştirel bir eğitimi teşvik etmek,
- Öğrencilerin, bireysel ve sosyal aktivitelerin doğası ile ilgili teori, kavram ve delilleri tanımlama, eleştirel bir şekilde analiz etme ve değerlendirmeye yönelik kapasitelerini geliştirmek,
- Öğrencilerin, karmaşık verileri ve kaynak materyalleri toplama, analiz etme ve tanımlayabilmesini mümkün kılmak,
- Öğrencilerde, büyük bir çeşitliliğe sahip insan tutumları ve inançları ile bu tür bir çeşitliliğe yönelik sosyal anlayışla ilgili farkındalık oluşturmak,
- Öğrencilerin tartışılabilir ve değişken nitelikte olan 3. gruptaki konularla ilgili bilgi ve yöntemlerin farkına varmasını sağlamak (IBO, 2005).

Uluslar Arası Diploma Programı (IBDP) içerisinde 3. Grup derslerinden birisi olarak coğrafya ders müfredatı standart ve ileri seviyedeki derslerinde şunları amaçlamaktadır:

- Dünya dayanışmasına yönelik küresel bir bakış açısı ve bilinç geliştirmek,
- İnsan, mekân ve çevre arasındaki karşılıklı ilişkiye yönelik bir anlayış geliştirmek,
- Çevre kalitesine yönelik bir endişe geliştirmek, bu bağlamda şimdiki ve gelecekteki nesiller için bir yönetim planına ihtiyaç olduğunun anlaşılması,
- Coğrafyanın günümüz dünya sorunlarının çözümündeki yerinin anlaşılması, coğrafi konu ve sorunlara ilişkin değer ve tutumların geliştirilmesi veya değiştirilmesi,

- Toplumsal adalet, diğerleri için eşitlik ve saygı; çeşitliliğin değerini anlama; önyargı, peşin hüküm ve klişeleştirme ile mücadeleye olan ihtiyacın farkına varmak.
- Coğrafi yöntemlere yönelik bir idrak geliştirme, araştırma yaparken uygun yöntemlere başvurma (IBO, 2005).

Uluslar Arası Diploma Programı (IBDP) coğrafya dersinin standart ve ileri seviyede ders alan öğrenciler için 9 adet değerlendirme hedefi vardır. Bu dersi standart veya ileri seviyede alan öğrencilerden:

1. Gerçeğe dayalı örnekler ve saha çalışmaları ile ilgili bilgilerini kanıtlamaları,
2. Coğrafi terminolojiyi kullanmaları ve uygulayabilmeleri,
3. Derleme, seçme ve etkili bir şekilde kullanma yoluyla coğrafi kavram ve kuramları anladıkları göstermeleri,
4. Mekânsal süreçler, kalıplar, etkileşimlerle ilgili bilgi ve anlayış göstermeleri; çeşitli ölçekler ve yerlerdeki değişimlerin farkına varmaları,
5. İnsan, mekân ve çevre arasındaki etkileşimin farkına varmaları ve takdir etmeleri,
6. İnsanların, sosyal, ekonomik ve siyasi bağlılıklarını kavramaları ve takdir etmeleri,
7. Beşeri ve fiziki kaynakların kullanımını anlamaları, bunlarla ilgili yönetim stratejilerini değerlendirmeleri,
8. Coğrafyanın, dünyadaki güncel sorunlarla alakasını anlamaları ve takdir etmeleri,
9. Coğrafi bir araştırma ile ilgili olarak uygun coğrafi yöntem ve teknikleri uygulama bilgi ve becerisi göstermeleri beklenir (IBO, 2005).

Uluslar Arası Diploma Programı (IBDP) coğrafya dersi müfredatı standart ve ileri seviye dâhil olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır:

*TÜRKİYE'DE İBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA
İÇERİĞİ*

1.Bölüm: Coğrafi Beceriler: Bu bölümde öğrencilerin müfredattaki temalara uygun olarak geliştirmeleri gerekli olan bir dizi coğrafi beceri bulunur. Bu beceriler tüm müfredatı kapsayan esasları oluşturur. Bunlar:

- Yeryüzüne ait unsurları bulabilme ve ayırt edebilme,
- Haritaları okuma, yorumlama, analiz etme ve oluşturabilme,
- Farklı temalara uygun topografya haritalarını yorumlayabilme,
- Grafikleri okuma, yorumlama, analiz etme ve oluşturabilme,
- Model ve değişimleri ifade edebilmek için istatistikî hesaplar yapabilme,
- Sayısal teknikleri kullanarak verilerle oynayabilme veya yorumlayabilme
- Coğrafi bir araştırmayı üstlenebilme,
- Yazılı malzeme üretebilme yetenekleridir.

2.Bölüm: Ana Konu: Bu kısımda belirtilen ana konunun öğrenilmesi mecburidir. Bu kısım müfredata 90 saatlik bir eğitimle sağlanır. Ana konu şudur:

- Nüfus, kaynaklar ve kalkınma.

3. Bölüm: Tercihe bağlı konular: Müfredatın bu bölümünde 3 kısım halinde verilen konular seçmelidir. Seçilen her bir konunun eğitimi 30 saatlik bir süreçle sağlanır. İleri seviye coğrafya dersi alan öğrenciler iki tanesi A, iki tanesi B kısmından olmak üzere 4 konu (120 saat), standart seviyede ders alan öğrenciler ise A,B veya C kısmından toplam iki adet konu (60 saat) seçmelidir. Konular şunlardır:

A Kısım:

- Drenaj havzaları ve yönetimi,
- Sahiller ve yönetimi,
- Kurak ortamlar ve yönetimi,
- Litosfer süreçleri ve tehlikeleri,
- Ekosistemler ve insan faaliyetleri,
- İklimsel tehlikeler ve değişim.

B Kısmı:

- Coğrafi bölgelerde yaşanan güncel konular,
- Yerleşmeler,
- Üretim faaliyetleri: Değişimin yönü,
- Küreselleşme.

C Kısmı:

- Topoğrafik haritalama (IBO, 2005).

Uluslar Arası Diploma Programı (IBDP) coğrafya dersi müfredatı ile ilgili daha detaylı bir bakış açısı getirebilmesi için aşağıda, önce müfredatta “Ana Konu” olarak belirtilen kısmı alt başlıkları ile ele alıp ardından bu kısımda yer alan “kalkınma” başlığının kazanımlarını ayrıca belirteceğiz.

2. Bölüm: Ana Konu
2.1. Yerel ve küresel ölçekte nüfus yoğunluğu ve dağılışı <ul style="list-style-type: none">
• Nüfusun dağılışını etkileyen faktörler
2.2. Nüfusta Doğurganlık <ul style="list-style-type: none">
• Doğurganlık ölçütü
• Sosyo kültürel etkenler ve doğurganlık
• Ekonomik faktörler ve doğurganlık
• Doğurganlıkla ilgili mekânsal ölçütler
2.3. Nüfusta ölüm oranları <ul style="list-style-type: none">
• Ölüm oranlarının ölçütü
• Ölüm oranlarındaki farklılıklar
• Hastalıkların coğrafyası
2.4. Nüfus hareketleri <ul style="list-style-type: none">
• Göçe neden olan etkenler
• Modern göçler
2.5. Nüfusun yapısı <ul style="list-style-type: none">
• Yaş-nüfus piramitleri ve bağımlılık oranlarının ölçülebilir özellikleri
• Nüfusun yapısal değişimi: Demografik geçiş modeli
2.6. Nüfus ve kaynaklar <ul style="list-style-type: none">
• Kaynak kavramı ve kaynakların sınıflandırılması
• Kaynak ve nüfus ilişkileri
• Nüfus projeksiyonları ve politikaları

TÜRKİYE'DE İBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA İÇERİĞİ

2.7. Belirli kaynakların üretimi ve tüketimi <ul style="list-style-type: none">
• Üretim ve tüketim modelleri
• Üretim modellerini etkileyen faktörler
2.8. Bir kaynak olarak gıda <ul style="list-style-type: none">
• Açlık ve yetersiz beslenme
• Gıda üretimindeki artış
2.9. Gıda üretimi, ticareti ve yardımları <ul style="list-style-type: none">
• Gıda üretiminde ve dağılışında küresel dengesizlik
• Gıda konusunda ticari modeller
• Gıda yardımları
2.10. Kalkınma <ul style="list-style-type: none">
• Kalkınma kavramı
• Kalkınma göstergeleri
• Kalkınma modelleri
2.11. Kalkınma sorunları <ul style="list-style-type: none">
• Geri kalmış ülkelerdeki sorunlar
• Gelişmiş ülkelerdeki sorunlar
2.12. Sürdürülebilir kalkınma ve kaynakların yönetimi <ul style="list-style-type: none">
• Sürdürülebilir kalkınma kavramı
• Muhafaza, geri dönüşüm ve ikame kavramları
Kaynak: IBO, 2005

İçerik	Kazanımlar
2.10. Kalkınma Kalkınma kavramı	Kalkınmanın sadece ekonomik büyüme ile ilgili olmadığı, bunun yanında insanların temel ihtiyaçlarını sağlamak, eşitlik, sosyal adalet, sürdürülebilirlik ve dayanışma gibi kavramları da içerdiğini anlar. Aynı zamanda kalkınmanın sadece küresel veya uluslar arası değil aynı zamanda bölgesel ve ulusal bir kavram olduğunu anlar. Yoksulluk ve eşitsizliğe yol açan nedenlerin, kalkınma kavramını anlamadaki temel önemini fark eder.
Kalkınma göstergeleri	Kalkınmayı, doğruluğunu ve sınırlarını ölçmek için kullanılan çeşitli göstergelerin farkında olur. Bu

MURAT ATEŞ

Kalkınma modelleri	<p>göstergeler genellikle sadece ekonomik kalkınmayı ölçen basit birleşik endeks oranları (kişi başına düşen GSMH veya enerji tüketimi) ile yaşam kalitesini ölçmeye yarayan daha kapsayıcı çok bileşenli endekslerdir (İnsani Gelişme Endeksi). Farklı ölçekler kullanarak, kalkınmanın küresel ölçekteki mekânsal örnekleriyle ilgili sonuçları değerlendirir. Ülke içindeki örneklerin farkına varır, bu mekansal model içerisinde zamanla meydana gelen değişimi yorumlar.</p>
2.11. Kalkınma sorunları Geri kalmış ülkelerdeki sorunlar	<p>Kalkınma açısından zıt düzeyde iki ülke seçerek her ülkede aşağıdaki konuları kapsayacak detaylı bir saha çalışması yap.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Temel ihtiyaç ve kaynaklara erişim (özellikle içme suyu, yiyecek ve barınak); ulusal ölçekte servetin eşitsiz dağılışı; ticaret, yardım ve borçluluk durumu; çevre kalitesi. • Kaynak tüketimi, dış yardım ve krediler ile çevre kalitesi oranları <p>Bu iki başlıktaki konuları izole etmeden, bu konularla diğer konu başlıkları arasındaki ilişkileri belirleyerek incelemeye gayret eder.</p>
2.12. Sürdürülebilir kalkınma ve kaynakların yönetimi Sürdürülebilir kalkınma kavramı	<p>Sürdürülebilir kalkınma için tek bir tanım olmadığını fakat tüm tanımlardaki ana fikrin kaynakların tüketiminin, gelecek nesillere zarar vermeyecek oranda olması gerektiğini anlar. Bu ana fikir sonucunda öğrenciler idare kavramının farkında olmalıdır.</p> <p>Sürdürülebilir kalkınmanın farklı ölçeklerde (yerelden ulusala ve uluslar arasında) uygulanabilir olduğunu ve onun insan ve çevreyle olan karmaşık ilişkilerini fark eder.</p> <p>Muhafaza, geri dönüşüm ve ikame etme ile kaynakların nasıl yönetilebileceğini açıklar. Farklı kaynakları referans alarak bu kavramların her birini gösterecek özgün örnekler belirler</p>
Muhafaza, geri dönüşüm ve ikame kavramları	
Kaynak: IBO, 2005	

Bu örneklere ve müfredatta yer alan konu başlıklarına bakarak diyebiliriz ki IBDP coğrafya müfredatı, ülkemizdeki ortaöğretim coğrafya müfredatıyla bazı benzerlikler taşısa da, konular bakımından daha ayrıntılı ve üst seviyede bir coğrafya içeriğine sahiptir. Bu

**TÜRKİYE'DE IBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA
İÇERİĞİ**

bağlamda bazı konu başlıklarının üniversitelerimizde bulunan coğrafya bölümlerinde verilmekte olan eğitim kadar ileri düzeyde ve zorlayıcı bir içerikte olduğunu söyleyebiliriz. Aslında genel olarak dünya ülkelerinde isim yapmış birçok üniversite için doğrudan kabul kriterlerinden biri olan IBDP eğitiminde, mezun öğrencilerin özellikle eğitim sürecinde aldıkları ileri seviye dersleri, üniversitede yerleştikleri bölümlerde saydırabildikleri düşünülürse bunu daha iyi anlayabiliriz.

Ölçme ve Değerlendirme

IBDP öğrencileri harici ve dâhili olmak üzere bazı sınav ve kriterlere göre değerlendirilmektedir. Burada bahsedilen harici sınavlar doğrudan IB değerlendirme merkezi tarafından okullarda bulunan IB koordinatörlerine iletilir, aynı şekilde sınav kâğıtları uygulandıktan sonra koordinatörler tarafından tekrar IB merkezine iletilir. Bu değerlendirmede IBDP ileri seviye öğrencileri ile standart dersler alan öğrencilerin değerlendirmelerinde bazı farklılıklar söz konusudur.

IBDP coğrafya derslerinde ileri seviye ders alan öğrenciler iki farklı sınav kâğıdı ile harici sınavlarını olurlar. Öğrencilerin toplam notlarının %75 ini tamamladıkları harici sınav kâğıtlarından birincisi toplam puanın %25'ini içerir. Detaylı olarak şu bölümlere ayrılır:

- Sınav süresi: 1,5 saat.
- Ana konudan toplam 3 soru bulunur.
- Öğrenciler bu sorulardan ikisini cevaplamalıdır.
- Her soru en fazla 25 puandır.

Öğrenciler diğer 2. sınav kâğıdından ise toplam puanın %50'sini alırlar. Bu ikinci sınav kâğıdının içeriği ise şu şekildedir:

- Sınav süresi: 2,5 saat.
- Tercihe bağlı konulardan toplam 11 soru bulunur (A kısmından 6, B kısmından 4, C kısmından 1 soru).
- Öğrenciler bu sorulardan dördünü cevaplamalıdır.
- Her soru en fazla 20 puandır.
- Cevaplanan sorulardan 2 tanesi tercihe bağlı konuların A kısmından, bir soru B kısmından 4. soru ise A,B veya C kısmından olmalıdır.

IBDP coğrafya derslerinde ileri seviyede ders alan öğrenciler toplam ders notlarının %25'ini dâhili değerlendirmeden alırlar. Saha çalışması olarak adlandırılan bu değerlendirmede öğrenciler dâhili olarak öğretmen tarafından değerlendirilen, harici olarak ise IBO denetiminde olan 2500 sayfalık bir rapor hazırlarlar. Bu rapor müfredatta yer alan konularla ilişkili olarak öğrencilerin bir hipotezi ortaya koydukları bir çalışma olmalıdır.

IBDP coğrafya derslerinde standart seviye ders alan öğrenciler de iki farklı sınav kâğıdı ile harici sınavlarını olurlar. Öğrencilerin toplam notlarının %80 ini tamamladıkları harici sınav kâğıtlarından birincisi toplam puanın %40'ini içerir. Detaylı olarak şu bölümlere ayrılır:

- Sınav süresi: 1,5 saat.
- Ana konudan toplam 3 soru bulunur.
- Öğrenciler bu sorulardan ikisini cevaplamalıdır.
- Her soru en fazla 25 puandır.

Öğrenciler diğer 2. sınav kâğıdından ise yine toplam puanın %40'ını alırlar. Bu ikinci sınav kâğıdının içeriği ise şu şekildedir:

- Sınav süresi: 1,5 saat.
- Tercihe bağlı konulardan toplam 11 soru bulunur (A ve B kısmından 10, C kısmından 1 soru).
- Öğrenciler bu sorulardan ikisini cevaplamalıdır.
- Her soru en fazla 20 puandır.

IBDP coğrafya derslerinde standart seviyede ders alan öğrenciler toplam ders notlarının %20'sini dâhili değerlendirmeden alırlar. Ders çalışması olarak adlandırılan bu değerlendirmede öğrenciler dâhili olarak öğretmen tarafından değerlendirilen, harici olarak ise IBO denetiminde olan yaklaşık 1500 sayfalık bir yazı hazırlarlar. Bu yazı müfredatta yer alan konularla ilişkili olarak öğrencilerin araştırma ödevleri veya saha çalışması eksersizlerinden seçilmelidir.

Türkçe Sosyal Bilimler Dersi (TSS)

IBDP ders programları içerisinde okul bazlı müfredatlar arasında yer alan Sosyal Bilimler dersi IBDP de 3. Grubu oluşturan İnsan ve Toplum Bilimleri alanında bulunmaktadır. Ülkemizde IBDP uygulayan okullarda Türkçe olarak eğitimi verilen bu ders 2007-2008 Eğitim ve

*TÜRKİYE'DE IBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA
İÇERİĞİ*

Öğretim yılında, 11.ve 12. sınıflar için, haftada beş saat olarak açılmıştır. Bu dersi veren okullarda genellikle ayrıyeten IB Coğrafya dersi bulunmaz. Sosyal Bilimler Dersi temel olarak ülkemizde 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak günümüze kadar olan dönemi içeren iki yıllık bir programa sahiptir.

Toplumsal sorunların çözümünde bireylerin birden fazla alana ait kavramlardan yararlanabilmeleri ve bu alanlar arasındaki ilişkileri daha net görebilmeleri gereğiyle ülkemizde çalışan IBDP alan öğretmenleri tarafından oluşturulan bu program öğrencilere, sözü edilen ihtiyacı karşılamak üzere disiplinler arası bir yaklaşımla, Sosyal bilimler alanının bütünlüğü içinde ve sosyal bilimler bakış açısı kazandırmak için hazırlanmıştır. Tarih, coğrafya ve sosyoloji disiplinlerini kapsayan bu dersin müfredatında bu yaklaşım esas alınmaktadır.

Bu öğretim programı içerik olarak, öğrencileri, Türkiye'nin ve dünyanın yakın tarihi konusunda bilgilendirirken, ulusal ve küresel bir bakış açısı kazandırmak amacı ile hazırlanmıştır. Program endüstri devrimi ve ondan sonraki süreçte, ekonomik, toplumsal, siyasi alanlarda görülen değişim ve gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni dengeler ile küreselleşme ve bunların Türkiye üzerindeki etkileri incelemektedir. Ders müfredatı, Tarih-Coğrafya ve Sosyoloji disiplinlerinde Milli Eğitim Bakanlığının mevcut programlarının belirgin temalar içinde birleştirilmesi ile hazırlanmıştır. Dolayısıyla program bu disiplinlere ait amaçları da kapsamaktadır. İçerik olarak ele alındığında bu dersin %50 sosyoloji, %25 tarih ve %25 coğrafya içeriğine sahip olduğu görülmektedir.

Sosyal Bilimler dersi coğrafya içeriğinin amaçları şunlardır:

- Coğrafya, yaşam ile insanı bütünleştiren, onları bir bütün halinde araştıran, alanı en geniş olan bilim dallarından biridir.
- İnsanlara yaşadığı dünyayı tanıırken, onu en iyi ve en verimli şekilde nasıl kullanması gerektiğini ve bunları yaparken de onu nasıl koruması gerektiğini öğretir.
- Ayrıca ülkelerin siyasetini ve geleceğini belirleyen bilgilerin temeli de coğrafi bilgilere dayanır.
- Kısacası coğrafya, edindikleri tüm bilgilerde, bütünü görebilen ve öngörü becerisi kazanan,

- Ekonomik, sosyal ve politik ilişkileri; dünya genelindeki insanlar, yerler ve çevrelerin birbirleriyle olan etkileşimini anlayan bireylerin yetişmesini amaçlar.

IBDP Sosyal Bilimler dersi içeriği 6 farklı temadan ve bunlara ait kazanımlardan oluşmaktadır. Ana temalar ve bu temalarda yer alan coğrafya ile ilişkilendirilebilecek kazanımlar şunlardır:

1.20. Yüzyıl doğarken Türkiye:

- Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ile üretim arasındaki ilişkiyi kavrar.

- Üretim artışının demografi üzerindeki etkilerini analiz eder.

- Fabrika sisteminin ortaya çıkışı ile göç arasındaki ilişkiyi analiz eder.

- Demir ve çelik üretimindeki üstünlük ile dünya liderliği arasındaki ilişkiyi kavrar.

- Ekonomik sistemleri üretim ve tüketim ilişkisi açısından analiz eder.

- Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sürecinin ülkenin demografik yapısı üzerindeki etkilerini analiz eder.

- Kurtuluş Savaşı yıllarının üretim üzerindeki etkilerini değerlendirir.

2. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu:

- 1927- 1935 nüfus sayımları sonuçlarını analiz eder.

- Cumhuriyetin ilk yıllarında izlenen nüfus politikasının gerekçelerini ve uygulanma yöntemlerini kavrar.

- Cumhuriyetin ilk yıllarında milli ekonominin kurulmak istenmesinin nedenlerini açıklar.

3. Dünya savaşları arasındaki küresel değişimler ve Türkiye üzerindeki etkileri (1918-1939):

- 1929 ekonomik bunalımının Dünya ve Türkiye'ye etkilerini tartışır.

4.II: Dünya savaşı ve baskı altındaki Türkiye:

- İkinci Dünya Savaşında kullanılan teknolojik değişimi fark eder.

- İkinci Dünya Savaşı koşullarının Türkiye'nin demografik yapısındaki etkilerini analiz eder.

*TÜRKİYE'DE İBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA
İÇERİĞİ*

• İkinci Dünya Savaşı'nın Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerini kavrar.

5.Yeniden yapılanma, demokrasi, Türkiye ve bölgedeki gelişmeler (1945-1985):

• Türkiye üzerindeki baskıları, Türkiye'nin jeopolitiği ile ilişkilendirir.

• Tarihsel süreç içinde dünya nüfusundaki artışlar ve bu artışları etkileyen faktörleri açıklar.

• Nüfus ile ilgili farklı görüş ve teorileri açıklar.

• Gelişme düzeyleri farklı olan ülkelerde uygulanan nüfus politikalarını analiz eder.

• Nüfus yapıları ile ülkelerin gelişme düzeyleri arasındaki ilişkiyi kavrar.

• Türkiye'nin 1950'lerden günümüze kadar nüfus artışını ve etkileyen faktörleri kavrar.

• 1960'lardan sonra nüfus politikamızdaki değişimi sosyo-ekonomik koşullar ile ilişkilendirir.

• Türkiye'nin güncel demografik verilerini değerlendirir.

• Türkiye'nin bölgesel demografik verilerini, bölgelerin gelişmişlik düzeyleri ile ilişkilendirir.

• Ulusal ve uluslararası nüfus hareketlerini ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile ilişkilendirir.

• Hızlı kentleşmenin kent ve ülke ölçeğinde oluşturduğu demografik değişimleri fark eder.

• Hızlı kentleşme ile kaynak tüketimi ve çevre kirliliği arasında ilişki kurar.

• Kentleşmenin kent ve ülke ekonomisine etkilerini analiz eder.

• Dünyada ve Türkiye'de hızlı kentleşme ile ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirir.

• Türkiye'nin son elli yılındaki kalkınma hamlelerini analiz eder.

• Gelir ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler ile ücret politikalarını ilişkilendirir.

• Tarım ve hayvancılık sektörlerindeki faaliyetleri değerlendirir.

• İmalat sanayisinin ihracattaki yerini analiz eder.

• Türkiye'nin tüketim kalemlerindeki bölgesel farklılıkları yorumlar.

- Türkiye'nin 1945-1985 yılları arasındaki ekonomi politikalarındaki değişimi kavrar.
  - Türkiye ekonomisinin dışa açık bir ekonomi olduğunu kavrar.
  - Ekonomideki küresel değişimler ile Türkiye'nin ekonomik politikalarını ilişkilendirir.
  - Türkiye'nin ve dünyanın, kentleşme ile ortaya çıkan değişim ve sorunlarını karşılaştırır.
6. Küreselleşmenin etkileri ve Avrupa ile diyalog (1985-2000):
- Küresel ekonomik politikalarda üretim ve tüketim arasındaki ilişkiyi kavrar.
  - Dünya ekonomisinin merkezleri olan büyük şehirlerin işlevlerini kavrar.
  - Küreselleşmenin Türkiye ekonomisine olan etkilerini analiz eder.

Ölçme ve Değerlendirme

IB Sosyal Bilimler dersi değerlendirmesi yazılı sınavlar ve bunlara ek olarak hazırlanan bir proje çalışması ile yapılır. Yazılı sınavlar aynı gün içerisinde öğrenciye verilen iki kağıtla yapılmaktadır. Toplam 90 dakika süren bu sınavda 1. Kağıtta: veri, istatistik ve belgeler içeren 3 zorunlu soru bulunur. 2. Kağıtta ise üç farklı temadan oluşan 6 soru bulunur ve öğrenciler bu sorulardan 2 tanesini cevaplamak durumundadır. Bu sınavlara ek olarak 12. sınıf öğrencileri kararlaştırılmış ve aşama aşama takip edilen bir proje çalışması yürüterek en az 2000 kelimedenden oluşan bir rapor hazırlarlar. Sonuç değerlendirmesi şu şekildedir:

- 1. Kağıt %30
- 1. Kağıt %30
- Proje %40

SONUÇ

Toplumların sosyal, kültürel, ekonomik ve politik alanda gelişimlerinde büyük rol oynayan eğitim, her geçen gün küresel bir köy haline gelmekte olan dünyamızda oldukça önemli bir olgu haline gelmiştir. Günümüzde eğitimciler, küresel dünyanın küresel vatandaşlarını yetiştirdikleri bilinci ve gayretinde olmak durumundadır. Uluslar arası eğitim, sahip olduğu ortak değerlerle küresel vatandaşlar yetiştirme hedefinde önemli bir enstrüman olarak ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda uluslar arası eğitim, kültürlerin buluşması ve daha iyi, barış içerisinde bir dünya inşa etmek bağlamında da önemli bir misyona sahiptir.

Günümüzde 139 ülkede uygulanan Uluslar Arası Bakalorya Diploma Programı (IBDP) son yıllarda ülkemizde de hızla yaygınlaşmaya başlamış ve 25 okulda sunulmakta olan uluslar arası bir program olarak dikkat çekmektedir. Ülkemizde çoğunlukla İngilizce olarak eğitim yapan bu okullardan mezun olan öğrenciler, dünyanın birçok ülkesinde en saygın üniversitelerde doğrudan kabul görmekte ve eğitimlerini genellikle yurt dışında sürmektedirler. Son yıllarda ülkemizde de bazı özel üniversiteler IBDP mezunu öğrenciler için birçok avantaj sunmaktadır. Bu bağlamda Yüksek Öğretim Kurumu da ülkemizde üniversite giriş sınavlarının dışında üniversiteye kabul için IBDP mezunu öğrencilere yönelik bazı kolaylıklar yapmayı planlamaktadır.

IB Coğrafya dersi içeriği incelendiğinde öğrencilerin, genel anlamda ülkemizdeki müfredatla bazı benzerlikler taşısa da daha özelden, kazanımlar yönüyle oldukça detaylı bir coğrafya birikimi ile karşı karşıya kaldıkları söylenebilir. Ancak uygulama alanında, özellikle de yabancı dil seviyesi yeterli olan coğrafya öğretmenlerinin azlığı ülkemizde farklı çözümlerin aranmasını gerekli kılmıştır. Biraz bu gereklilikten biraz da ülkemize özgü bir müfredat oluşturma düşüncesiyle bir araya gelen IB Sosyal Bilimler alan öğretmenleri, IB coğrafya dersi ile aynı alanda yer alacak başka bir ders olarak Türkçe Sosyal Bilimler (TSS) dersini geliştirmişler ve ders müfredatını okul bazlı bir program olarak, bu konuda çok seçici olan Uluslar Arası Bakalorya Organizasyonu'na kabul ettirmeyi başarmışlardır.

Sosyoloji, tarih ve coğrafya içeriğinin birleştirildiği bir müfredata sahip olan Sosyal Bilimler dersi, sanayi devriminden günümüze kadarki süreçte Türkiye’de yaşanan gelişme ve değişimleri, dünyadaki değişimlerle paralel olarak bu üç branşın ortaklaşa bir süzgecinden geçirerek öğrencilere sunmaktadır. Bu dersin coğrafya içeriği de genel olarak nüfus, yerleşme, ekonomi gibi beşeri ve ekonomik coğrafya konularını, tarihi süreçler bağlamında sosyolojik bir bakış açısıyla ortaya koymaktadır. Yakın geçmişimizde ülkemizde ve dünyada yaşanan gelişmeleri beşeri ve ekonomik coğrafya açısından ele alan bu yaklaşım, öğrencilere güncel ve modern bir coğrafi bakış açısı kazandırması açısından oldukça önemlidir. Ancak her ne kadar IBDP’de bu alandaki ihtiyaç Sosyal Bilimler dersi ile sağlanıyor olsa da, ülkemizde yabancı dile hâkim coğrafya öğretmenlerinin yetiştirilmesine olan ihtiyaç, hem uluslar arası eğitim alanında hem de akademik alanda gün geçtikçe daha çok önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Balay, R. 2004, “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt 37, sayı 2, s.61–82, Ankara.
- Demirel, Ö.1996. “Eğitimde Yeni Arayışlar”, Yeni Türkiye, sayı 7, s. 47–52, Ankara.
- DPT, 1995, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996–2000), DPT Yayın ve Temsil Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Fraser, S. E. , Brickman, W.W. 1968, “A History of International and Comparative Education: Nineteenth Century Documents”, Glencoe, Newyork
- Gedikoğlu, T. 2005 “Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri” Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, silt 1, sayı 1,s. 66–80, Mersin.
- Gunesch, K. 2004, “Education for cosmopolitanism? Cosmopolitanism as a personal cultural identity model for and within international education”, Journal of Research in International Education, sayı 3, s.251–275, Londra

TÜRKİYE'DE IBDP (ULUSLAR ARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI) VE COĞRAFYA İÇERİĞİ

- Gültekin, M., Anagün, S. 2006 “Avrupa Birliğinin Eğitimde Kaliteyi Belirleyici Alan ve Göstergeleri Açısından Türk Eğitim Sisteminin Durumu” Sosyal Bilimler Dergisi, sayı 2, s.145-170, Eskişehir.
- Hayden, M.C. , Thompson, J. J. 1995, “International Schools and International Education: A relationship reviewed”, Oxford Review of Education, sayı 21(3), s.327–345, Londra.
- Hill, I. 2005, “IBO partnerships: Influencing the quality of international education”, International School Journal, sayı 24(2), s.32–39.
- Hill, I. 2007, “International Education as Developed by the International Baccalaureate Organization”., in: M. Hayden, J. Levy and J. J. Thompson, eds. The SAGE handbook of research in international education, Sage Publications, s.25–37, Londra.
- Huse'n, T. , Postlethwaite, T.N. 1985, The International Encyclopaedia of Education, Oxford: Pergamon, Londra
- IBO, 2005, “Diploma Programme Geography”, International Baccalaureate Organization, Wiltshire.
- International Baccalaureate Organization. 2007, Diploma Programme: academic honesty, International Baccalaureate Organization, Geneva.
- James, K. 2005, “International education: The concept, and its relationship to intercultural education”, Journal of Research in International Education, sayı 4, s.313, Londra
- Leach, R. J. 1969, International Schools and their Role in the Field of International Education, Oxford: Pergamon, Londra
- McDonald, R. 2002, “International school governance: board renewal and the pathway to bold vision”, in M.C. Hayden and J.J. Thompson (eds) International Education in Practice, s.197–207, Kogan Page, Londra
- McKenzie, M. 1998, “Going, going, gone . . . global!”, in M.C. Hayden and J.J. Thompson (eds) International Education: Principles and Practice, s.242–252, Kogan Page, Londra

- Onur, J. 2008, "A study of the effects on teaching methods and teaching styles of converging national and international curricula at The Koç School – İstanbul", Doktora Tezi, University of Bath Department of Education, Bath
- Peterson, A. 1987, *Schools across Frontiers: the Story of the International Baccalaureate and the United World Colleges*, Open Court, Illinois.
- Rizvi, F. 2000, "International education and the production of global İmagination", in N.C. Burbles and C.A. Torres (eds) *Globalization and Education: Critical Perspectives*, s.205–225, Routledges, Londra.
- Toulmin, S. 1999, "The ambiguities of globalization", *Futures*, sayı 31, s.905–912, Londra.
- Walker, G. 1998, "Home sweet home: a study, through fictional literature, of disoriented children and the significance of home", in M.C. Hayden and J.J. Thompson (eds) *International Education: Principles and Practice*, s. 11–27, Kogan Page, Londra.
- Walker, G. 2002, "To Educate the Nations: Reflections on an International Education", John Catt Educational Ltd., Saxmundham
- Wilkinson, D. 1998, "International education: a question of Access", in M.C. Hayden and J.J. Thompson (eds) *International Education: Principles and Practice*, s. 227-234, Kogan Page, Londra.
- <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8str.pdf>, DPT, 2000, Uzun vadeli stratejiler ve VIII. beş yıllık kalkınma planı 2001–2005, Son erişim 15. 11. 2010.
- www.ibo.org, IBO (International Baccalaureate Organisation), Son erişim 25.11.2010.
- www.dogakoleji.com, Doğa Okulları, Son erişim 25.11.2010